

Asia: VN/6094/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (uhka-arvio)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusoikeudesta.

Kuuloliitto esittää suuren huolen siitä, ettei esityksessä ole tunnistettu sellaisia tilanteita, joissa epäselvyydet ammattilaisen ja potilaan tai asiakkaan välillä voivat johtua siitä, että heillä ei ole yhteistä asiointikieltä tai potilaan ja asiakkaan tarvitsema tulkkaus puuttuu. Kuuloliittoon tulee säännöllisesti esimerkkejä siitä, että hyvinvointialueet eivät ole noudattaneet omaa velvollisuuttansa tulkkauksen järjestämisessä ja potilas tai asiakas voi pahimmillaan olla vastaanotolla tai tapaamisessa ilman toimivaa kommunikaatiomahdollisuutta tulkkauksen puutteen takia.

Kuuloliitto esittää, että lakiin pykälätasolle tai sen perusteluihin lisätään selkeä kirjaus siitä, että tiedonluovutusta koskevissa tilanteissa on aina varmistettava potilaan tai asiakkaan kanssa saavutettava ja yhdenvertainen viestintä, mukaan lukien viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus ja muut kommunikaatiotukea koskevat järjestelyt.

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusvelvollisuudesta.

Kuuloliitto esittää suuren huolen siitä, ettei esityksessä ole tunnistettu sellaisia tilanteita, joissa epäselvyydet ammattilaisen ja potilaan tai asiakkaan välillä voivat johtua siitä, että heillä ei ole yhteistä asiointikieltä tai potilaan ja asiakkaan tarvitsema tulkkaus puuttuu. Kuuloliittoon tulee säännöllisesti esimerkkejä siitä, että hyvinvointialueet eivät ole noudattaneet omaa velvollisuuttansa tulkkauksen järjestämisessä ja potilas tai asiakas voi pahimmillaan olla vastaanotolla tai tapaamisessa ilman toimivaa kommunikaatiomahdollisuutta tulkkauksen puutteen takia.

Kuuloliitto esittää, että lakiin pykälätasolle tai sen perusteluihin lisätään selkeä kirjaus siitä, että tiedonluovutusta koskevissa tilanteissa on aina varmistettava potilaan tai asiakkaan kanssa saavutettava ja yhdenvertainen viestintä, mukaan lukien viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus ja muut kommunikaatiotukea koskevat järjestelyt.

Kommentit poliisin pyynnöstä tapahtuvasta tiedonluovutuksesta.

Kuuloliitto esittää suuren huolen siitä, ettei esityksessä ole tunnistettu sellaisia tilanteita, joissa epäselvyydet ammattilaisen ja potilaan tai asiakkaan välillä voivat johtua siitä, että heillä ei ole yhteistä asiointikieltä tai potilaan ja asiakkaan tarvitsema tulkkaus puuttuu. Kuuloliittoon tulee säännöllisesti esimerkkejä siitä, että hyvinvointialueet eivät ole noudattaneet omaa velvollisuuttansa tulkkauksen järjestämisessä ja potilas tai asiakas voi pahimmillaan olla vastaanotolla tai tapaamisessa ilman toimivaa kommunikaatiomahdollisuutta tulkkauksen puutteen takia.

Kuuloliitto esittää, että lakiin pykälätasolle tai sen perusteluihin lisätään selkeä kirjaus siitä, että tiedonluovutusta koskevilla tilanteilla on aina varmistettava potilaan tai asiakkaan kanssa saavutettava ja yhdenvertainen viestintä, mukaan lukien viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus ja muut kommunikaatiotukea koskevat järjestelyt.

Kommentit oikeudesta ilmoittaa työntekijään kohdistuneesta epäilystä rikoksesta.

Kuuloliitto esittää suuren huolen siitä, ettei esityksessä ole tunnistettu sellaisia tilanteita, joissa epäselvyydet ammattilaisen ja potilaan tai asiakkaan välillä voivat johtua siitä, että heillä ei ole yhteistä asiointikieltä tai potilaan ja asiakkaan tarvitsema tulkkaus puuttuu. Kuuloliittoon tulee säännöllisesti esimerkkejä siitä, että hyvinvointialueet eivät ole noudattaneet omaa velvollisuuttansa tulkkauksen järjestämisessä ja potilas tai asiakas voi pahimmillaan olla vastaanotolla tai tapaamisessa ilman toimivaa kommunikaatiomahdollisuutta tulkkauksen puutteen takia.

Kuuloliitto esittää, että lakiin pykälätasolle tai sen perusteluihin lisätään selkeä kirjaus siitä, että tiedonluovutusta koskevilla tilanteilla on aina varmistettava potilaan tai asiakkaan kanssa saavutettava ja yhdenvertainen viestintä, mukaan lukien viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus ja muut kommunikaatiotukea koskevat järjestelyt.

Muut kommentit.

Kuuloliitto on erittäin huolissaan siitä, että esitysluonnoksessa ei käsitellä lainkaan kommunikaation yhdenvertaisuutta, viittomakieltä, tulkkauspalveluja tai saavutettavaa viestintää, vaikka tiedonluovutus ja siihen liittyvät menettelyt koskevat myös eri tavoin kuulovammaisia ja kuuroja asiakkaita. Kuuloliitto muistuttaa, että Suomessa yli 800 000 henkilöllä on jonkinasteinen kuulonalenema ja yli 100 000 kuulon apuvälineen käyttäjää. Mikään kuulon apuväline ei korjaa kuuloa normaaliksi ja väärinymmärrysten riski on suuri meluisissa sairaalaympäristöissä ja muissa meluisissa asiakastilanteissa. Tutkimusnäyttö osoittaa, että kuulovamma altistaa hoitovirheille sairaalaympäristössä, koska vuorovaikutus ei toimi yhdenvertaisesti ammattilaisten kanssa.

Kuuloliitto korostaa, että ilman asianmukaista tulkkausta tai muuta saavutettavaa viestintää on riski, että asiakasta ymmärretään väärin, asiakkaan oma tilannekuva jää puutteelliseksi, virheellisiä tai ylimitoitettuja ilmoituksia tehdään poliisille. Esityksessä oleva saavutettavuuden puute heikentää kuulovammaisten ja kuurojen mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja ymmärretyksi yhdenvertaisesti.

Kuuloliitto vaatii, että esitykseen on pykälätasolle tai vähintään perusteluihin kirjattava selkeästi siitä, että tiedonluovutusta koskevissa tilanteissa on aina varmistettava potilaan ja asiakkaan saavutettava viestintä, mukaan lukien viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus ja muut kommunikaatiotukea koskevat järjestelyt.

Lavikainen Hanne
Kuuloliitto ry